

PROFLANDRIA TIJDINGEN

Netwerk van Vlaamse Ondernemers en Academici

‘Vlaamse politici geven altijd voorrang aan België’

Remi Vermeiren in gesprek met John Dejaeger

Op de laatste bijeenkomst van het netwerk van Vlaamse ondernemers en academici Pro Flandria, nam Remi Vermeiren het woord. Vermeiren was 43 jaar actief in Kredietbank/KBC en eindigde er zijn loopbaan als voorzitter. In 2005 nam hij het initiatief met de denkgroep ‘In de Warande’ tot publicatie van het toen ophefmakende Warandemanifest voor een zelfstandig Vlaanderen. In een gesprek met John Dejaeger, vijftien jaar later, stelt zich de vraag naar een nieuw manifest.

Vermeiren blikt terug op het ontstaan van het fameuze Warandemanifest. ‘De denkgroep “In De Warande” was opgericht door René De Feyter, ik was toen ondervoorzitter van het VEV (huidig VOKA - red.). Toen ik met pensioen ging, kreeg ik de vraag de denkgroep te leiden. Ik wou dat doen op voorwaarde dat de groep zou nadenken over Vlaamse onafhankelijkheid.’ Vermeiren drukt erop dat dat nieuw was toen. Voor het eerst werd er op economisch vlak geargumenteed voor een opdeling van België. Bovendien was het nieuw omdat een aantal prominenten het manifest heeft ondertekend.

Een mislukt project

In 2014 publiceerde u een boek dat kan gelezen worden als een opvolger van het Warandemanifest: *België de onmogelijke opdracht: Een mislukt project*. Wat was daarin de kern van uw boodschap? 'De Belgische Unie is er nooit in geslaagd enige mate van homogeniteit te creëren over de grenzen van de deelstaten heen, noch op vlak van welvaart, economische groei, politiek, cultuur... De creatie van België is mislukt op al die fronten. De homogeniteit, of liever het gebrek eraan, leverde ons zes staatshervormingen op in korte tijd, namelijk in vijftig jaar.'

'Jean-Luc Dehaene zei ooit dat elke staatshervorming tien jaar vergt om te infiltreren in de administratie, politiek en beleidsmaatregelen. Daardoor is België verworden tot een zwakke federatie, die niet effectief is, niet efficiënt en democratische deficits kent. Bijgevolg is België moeilijk bestuurbaar. Robert Houben, de laatste voorzitter van de unitaire CVP, zei al eind jaren 70 dat er een tijd zou komen dat het onmogelijk zou worden nog een federale regering te vormen. Hij heeft in zekere zin gelijk gekregen. Dus, België is een mislukt project.'

Onafhankelijkheid moet

Voor Vlaanderen is onafhankelijkheid te begrijpen, want een noodzaak voor het behoud en de groei van Vlaamse economie en welvaart. Maar dat geldt ook voor Wallonië. Waarom blijft men halsstarrig vasthouden aan België? 'Het feit dat België 190 jaar bestaat speelt daarbij natuurlijk een grote rol. Dat geldt trouwens ook voor veel Vlamingen. Bovendien zijn Vlamingen over het algemeen eerder onderdanig en afstandelijk tegenover macht als ze het economisch maar goed hebben.'

'Bij de staatshervorming van 1970 hebben we onze meerderheid afgestaan. De Vlaamse bovenlaag was toen al afgeroomd door

het Belgisch establishment. Van de Vlamingen ging dus nooit veel politieke daadkracht uit ten overstaan van de gebreken van België.' 'Behalve een zeker belgicisme speelt voor Wallonië zijn kleinere omvang en vooral zijn lagere welvaart ondanks de financiële transfers vanuit Vlaanderen een grote rol. Er is daardoor bij Franstaligen een viscerale tegenstand tegen het opdelen van België. Zij zien in dat Wallonië niet in staat is zijn huidige welvaart te behouden.'

Staal- en kolenindustrie

Studies bevestigen dat zoveel solidariteit Wallonië in slaap wiegt en verhindert een competitieve regio te worden. 'Inderdaad, transfers hebben ook een perfide effect. Wallonië was dankzij staal- en kolenindustrie een leidende regio. Maar na de Tweede Wereldoorlog is het weggezakt door het uitdoven van de delfstoffen. Maar Wallonië was antikapitalistisch, wilde geen investeringen van buitenlandse ondernemingen. Men kon zich dat enigszins veroorloven dankzij Vlaanderen en de transfers.'

'In 1966 was het de eerste keer dat de Vlaamse economie per capita groter was dan dat van Wallonië. Om zelf de problemen te kunnen aanpakken ontstond toen bij de Waalse syndicalisten tijdelijk de vraag naar meer Waalse bevoegdheden op het vlak van economie en industriële politiek. Maar ten overstaan van de hardnekkigheid en de omvang van de problemen en de Vlaamse vrees voor overdreven overheidsuitgaven verdween die neiging vrij snel.'

Zo groot mogelijke onafhankelijkheid

In uw boek besteedde u veel aandacht voor Brussel. Wat is de plaats van Brussel in een onafhankelijk Vlaanderen?

'Brussel is geleidelijk aan een volwassen project geworden met een eigen identiteit. We zijn in België niet langer met twee maar met drie.

Dat verdeelt de Vlamingen. Sommigen willen Brussel niet laten vallen. Zelf ben ik voorstander van een logische doordenker van democratie; je moet iedereen zijn bevoegdheden geven om zijn welvaart te verzekeren. Dat mondt uit in de onafhankelijkheid van Brussel, dat als belangrijke stad in EU leefbaar moet kunnen zijn. Zij het dat die onafhankelijkheid zo groot mogelijk moet zijn wat betreft territoriale activiteiten.'

'Maar bijvoorbeeld voor het beheer van de omgeving (Brussels Metropolitan Area) en zijn internationale roeping... daar moet samenwerking zijn met Vlaanderen en Wallonië. Dat vergt onderhandelingen; Vlaanderen kan verantwoordelijk blijven voor de Vlamingen in Brussel en daar zorgen voor een redelijke plaats voor het Nederlands in de Brusselse administratie. Wij kunnen Brussel dan nog beschouwen als onze juridische hoofdstad.'

'Het belangrijkste is dat Brussel goed bestuurd wordt, en het zijn eigen verantwoordelijkheden kan en moet nemen zoals ook Vlaanderen en Wallonië dat moeten kunnen. Tussen drie zelfstandige partijen met eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden, kan je veel betere afspraken maken dan nu het geval is.'

Tegen een prijs

De overheidsschuld is voornamelijk ontstaan door tekorten in Wallonië. Hoe verdeel je die? Is dat een handicap om het land te splitsen?

'Om schuld te verdelen ontbreekt het niet aan criteria. Ik hanteer er vier: bevolking, bijdrage of draagkracht van de bevolking via belastingen, het regionale bbp en op basis van wie de schuld heeft gecreëerd. Er zijn geen totaal sluitende bewijzen dat de schuld voornamelijk door Waalse tekorten gecreëerd, want die cijfers zijn niet allemaal beschikbaar. Allicht heeft de Nationale Bank van België die. Maar alles wijst erop dat vanaf 1970 toen de Belgische staatsschuld is ontstaan én sterk gegroeid, dat de Waalse tekorten daar nagenoeg

de totaliteit van uitmaken. Maar de volledige staatsschuld afwentelen op Wallonië gaat vanzelfsprekend niet.'

'Ik kom op een verdeling van 55 procent voor Vlaanderen, 35 procent voor Wallonië en 10 procent voor Brussel. Dat lijkt mij niet onoverkomelijk, zelfs redelijk; dat is een kwestie van negotiatie.'

Is Wallonië dan leefbaar?

'Zelfs met belangrijke transfers is het welvaartsniveau er lager dan in Vlaanderen en omliggende landen. Het is ondenkbaar dat Waalse politici een noemenswaardige daling van de Waalse welvaart zouden kunnen aanvaarden bij de opdeling van België. Voor Wallonië is België enkel belangrijk omwille van de transfers, dat heeft zelfs Elio di Rupo al toegegeven. Er zal zeker nog gedurende 20 jaar een belangrijke financiële stroom van Vlaanderen naar Wallonië moeten stromen, zelfs na onafhankelijkheid.'

Vivaldi op z'n Belgisch

De regionale bevoegdheden zijn niet homogeen. België is nog altijd deels een unitair land. Ligt dat niet aan de Vlamingen?

'Ja, maar dat ligt vooral aan de Vlaamse leiders, de traditionele politici, die allen de voorrang hebben gegeven aan het behoud van de Belgische constellatie. Ze werden gedomineerd door de Franstaligen, die betere politici zijn als het aankomt op het verdedigen van de eigen regio en belangen. We hebben de politici die we verdienen. In Vlaanderen waren er altijd wel voorstanders van een doorgedreven regionalisering, maar er waren ook anderen. Vandaag spreken sommige partijen van herfederalisering of slaan ze de handen in mekaar met Franstalige partijen die geen voorstander zijn van regionalisering.'

Belgicistische regering

U doelt nu op de Vivaldiregering?

‘Vivaldi is een zeer Belgische regering. Niet enkel omdat ze geen meerderheid heeft in Vlaanderen, waarvoor precedentes zijn, maar wat wel erg is, is dat een meerderheid geen meerderheid heeft in deze regering. Ze is Belgisch omdat een aantal partijen over de taalgrens heen aansluiting zoeken, ook en vooral uit zelfbehoud, zoals Open Vld dat zijn lot verbindt aan de MR, een belgicistische partij bij uitstek. Dat is relatief nieuw. Dat zal een belangrijke test betekenen voor de politieke relaties en belangen binnen België.’

‘Door het overweldigend belang van de strijd tegen de pandemie komen de fundamentele verschillen tussen de partijen momenteel niet of nauwelijks naar boven. Maar Vlaanderen, en de andere regio’s hebben een geweldige kans gemist toen De Wever met Magette en diens belangrijke regionalistisch ingestelde luitenanten, een akkoord konden sluiten. Maar Open Vld wilde in weerwil van vroegere afspraken en het belang van Vlaanderen niet toetreden tot de geplande regering om haar belgicistische partner, de MR, niet los te laten. Enkele jaren geleden pleitte de toenmalige voorzitter van die partij nog vurig voor... confederalisme.’

In een interview met De Tijd stelde Bart De Wever recent opnieuw een coalitie met de PS in het vooruitzicht in 2024. Het vel van de beer... Het zal mede van hem en zijn oppositievoering afhangen of dat geen Vlaamse Vivaldimeerderheid wordt, ook in Vlaanderen.

Mission impossible voor Vlaamse regering

Kan de Vlaamse regering het verschil maken?

‘De Vlaamse regering wordt overdonderd door de federale regering omdat die met iets heel belangrijks bezig is: de pandemie bestrij-

den. De Vlaamse regering geeft altijd een wat zwakkere indruk omdat de bevoegdheden beperkt zijn. Mobiliteit en onderwijs heeft ze wel volledig, maar daarnaast zijn er heel veel versnipperde bevoegdheden. Dat zijn nauwelijks bevoegdheden, want als je die moet delen met een ander niveau waar andere prioriteiten liggen of met andere budgetten wordt gewerkt, of er een andere politieke constellatie is... compliceert dat de zaken enorm. Langs beide kanten geeft men altijd de voorrang aan bevoegdheden die men volledig heeft, al zijn die beperkt. Bovendien is de eigen belastingcapaciteit van de regio’s erg beperkt.’

Met beperkte bevoegdheden en middelen: hoe kan de Vlaamse regering dan een regering van goed bestuur zijn?

‘Dat kan wel voor de bevoegdheden die je hebt. Er is geen gebrek aan goede wil, misschien wel aan goede administratie. Het is een mission impossible, omdat er meer van wordt verwacht dan de Vlaamse regering kan leveren. Ik denk dan aan initiatieven van VOKA die pleitte voor goed bestuur. Verder wilde het VEV of VOKA niet gaan wat regionalisering betreft. Zie ook het nieuwe plan van VOKA-voorzitter Wouter De Geest, die wil dat Vlaanderen veel onderneemt, maar daarvoor heeft Vlaanderen de bevoegdheden niet.’

Vlaams-nationale meerderheid

Acht u het mogelijk dat er in 2024 met een eventuele Vlaams-nationale meerderheid in het Vlaams Parlement stappen kunnen gezet worden in de Vlaamse staatsvorming?

‘We moeten wel eerst de verkiezingen afwachten. Hebben de Vlaams-nationalisten de meerderheid, dan kan je maar hopen dat er een zekere verstandhouding groeit en zij de samen Vlaamse regering vormen.’

Maar dat het Vlaams Parlement grote initiatieven zou nemen wat Vlaamse onafhankelijkheid betreft; dat zal wel niet het geval zijn. Die Vlaamse onafhankelijkheid realiseren in

het licht van de internationale conjunctuur, gezien de weerstand van de EU tegen de onafhankelijkheid voor Catalonië, zal dat op dezelfde weerstand stoten. Maar men zou grote stappen kunnen zetten in de richting van confederalisme en de geit en de kool sparen, al is dat niet iets om trots op te zijn. Samen met Wallonië moet Vlaanderen dan een stap kunnen zetten in de juiste richting. Het moet mogelijk zijn akkoorden te maken met Waalse politici, maar dan zal Vlaanderen moeten blijven subsidies doorschuiven naar Wallonië dat anders niet leefbaar zou zijn.

Vlaams-nationale samenwerking

Ziet u toenadering tussen de twee Vlaams-nationale partijen voor mogelijk? Wat zijn de voorwaarden om beter samen te werken?

‘Het zal moeilijk zijn, maar het zal noodzakelijk zijn dat ze samenwerken. Als je ziet hoe Vivaldi gevormd is tegen wat Vlaamse kiezers hebben beslist. Als je niet bereid bent om samen te werken, krijgen we misschien ook op Vlaams niveau een Vivaldiregering en sta je ook op Vlaams niveau buitenspel. Samen in de oppositie is ook moeilijk, want dan ga je proberen elkaar de loef af te steken en zelfs een slechte indruk maken naar de kiezers van andere partijen.

Het is een absolute must, die samenwerking. Bart De Wever was na de laatste verkiezingen, al dan niet met overtuiging van plan daaraan aan het werken. Ik hoop dat ze tot stand komt. Als de Vlaamse beweging en actieve burgers aan één ding moeten werken is het druk uitoefenen op beide kanten om wars van alle retoriek en verkiezingscampagnes samen te werken.’

Een nieuw Warandemanifest

Draagvlak, bewustwording, samenwerking... Welke rol vervullen de media? Een

Vlaamse reflex is er ver te zoeken. Dat was vroeger wel anders.

‘Ik heb 40 jaar lang De Standaard gelezen, maar heb tien-vijftien jaar terug mijn abonnement stopgezet. Daar is een sterke wending gekomen. Die krant is pro status quo, pro België geworden in tegenstelling tot voorheen. We hebben geen Vlaamse media die prominent aanwezig zijn, behalve Doorbraak dat, als het zich verder kan ontwikkelen, een rol kan spelen binnen Vlaanderen, maar dan is er nog een belangrijke weg af te leggen. Dat is een grote handicap voor Vlaanderen.’

Hoe moeten we het draagvlak vergroten voor Vlaamse onafhankelijkheid? Is het niet tijd voor een nieuw Warandemanifest? Migratie, corona, onderwijs, klimaat... De wereld is veranderd.

‘Het zal dan toch voor andere auteurs zijn (lacht) of het zou het laatste wapenfeit moeten zijn van mezelf. Om het draagvlak vergroten, daarvoor zijn er Pro Flandria en andere verenigingen. Ik heb soms het gevoel dat wij aan de zijkant staan te blaffen, maar de Belgische karavaan toch maar voorbijtrekt. Misschien moet je 25.000 handtekeningen verzamelen om een grote discussie uit te lokken in het Belgisch parlement. Het voordeel zou zijn dat alle voor- en tegenargumenten breeduit in de media zouden verschijnen.

Een echt nieuw manifest zou wel nuttig zijn, met minder cijfers, meer rechttoe-rechtaan, praktischer gericht. Op een transparante manier de argumenten naar voor brengen, zodat het ook leesbaar is voor het bredere publiek. Inbegrepen de boodschap dat een mate van solidariteit met Wallonië noodzakelijk en verantwoord zal blijven gedurende een lange periode.

Onafhankelijkheid mag en/of moet als een einddoel voorgesteld worden, maar het moet dan eerder ter ondersteuning dienen van partijen die meer bevoegdheden willen, een verder doorgedreven federalisering of confederalisme, wat eigenlijk hetzelfde is. Veel mensen

denken dat onafhankelijkheid een dagdream is. Een confederatie zou daarom meer acceptabel blijven voor het grotere publiek.'

Pro Flandria

Ziet u dat mogelijk na de verkiezingen van 2024?

'De eerstvolgende stap is een principiële akkoord met dominerende Waalse partijen én een verklaring in het Vlaams Parlement zoals de vijf resoluties van 1999. Je hebt een Vlaamse meerderheid nodig, een stemming in het Vlaams Parlement voor confederalisme zodat je de boodschap aan de Waalse landgenoten kan overbrengen dat we daarover willen discussiëren en over niets anders. En wil men daar niet over praten, dan moeten we denken aan een communautaire tijdbom, maar dan is het om te negotiëren over opdeling.'

Ziet u voor een organisatie als Pro Flandria een rol weggelegd hierin?

'Pro Flandria moet daarin een prominente rol opnemen, want het móet getrokken worden door een organisatie die over wat vertegenwoordiging beschikt en over financiële middelen. De Warande gaat het niet doen. VIVES (Vlaams Instituut voor Economie en Samenleving van de KU Leuven - red.) zou formeel of informeel kunnen steunen omdat het over de juiste gegevens en knowhow beschikt en kan putten uit de gegevens van de Nationale Bank. Je moet dan een denkgroep maken die minstens de steun van Vives en Pro Flandria heeft.

Het gaat trouwens niet enkel om een nieuw manifest, maar ook dat het ondersteund wordt door Vlamingen van de bovenlaag. Daarom moet je dat met de nodige nuance opstellen, zodat je het draagvlak zo groot mogelijk kunt maken. Desnoods moet je daar maar iets voor toegeven. Je moet met de media praten. Een organisatie als VOKA zou je minstens impliciet moeten meekrijgen. Daarom heb je een sobere en niet te moeilijke tekst nodig om

een draagvlak te creëren. Er is zeker ruimte om iets te realiseren, zonder meer! Maar dan moet je zo ver mogelijk van de partijpolitiek wegblijven. Anders kom je in de controversiale terecht tussen de twee bestaande Vlaams-nationale partijen.'

Vlaamse beweging

Wat is de rol van de Vlaamse beweging hierin?

'Die is voor een stuk ongrijpbaar, met heel veel kamers. Ik weet niet goed waar nu de krachtlijnen liggen. Ik zou zeggen, de diverse gremia van de VB die zich geroepen voelen kunnen zich altijd aansluiten. De VVB heeft destijds een grote rol gespeeld in de verspreiding van het manifest... Je hebt ook de nodige communicatiekanalen nodig. Doorbraak is er één van, naarmate dat dat verder doorbreekt, zal dat helpen. Een goede relatie met de media is een uitdaging. Misschien moeten we praten met communicatiespecialisten, durven investeren in publiciteit. En zoals ik al zei, je hebt prominente Vlamingen nodig, ook die van de boekskes, om interesse te wekken bij de "modale Vlaming".'

47% van de Vlamingen stemt Vlaams-nationalistisch. Er is dus toch een draagvlak?

'Niet elke stem voor die partijen is er een omwille van hun onafhankelijkheidsstandpunt. Het zou de eerste uitdaging zijn om net die kiezers te overtuigen van het idee van onafhankelijkheid en dat verder uit te dragen in hun familie, vriendenkring...'